

KARIERA BEZ BARIER

INNOWACJE PEDAGOGICZNE

PORADNIK DLA NAUCZYCIELI

Indira Lachowicz

Warszawa 2023

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

IBE

INSTYTUT
BADAŃ
EDUKACYJNYCH

Autorka:

Indira Lachowicz

Redakcja merytoryczna: Bernadetta Czerkawska

Redakcja językowa: Iwona Stachowicz

Zdjęcie na okładce: Shutterstock

Projekt okładki: Wojciech Maciejczyk

Skład: Wojciech Maciejczyk

© Copyright Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2023

ISBN 978-83-67385-63-3

Wzór cytowania:

Lachowicz, I. (2023). *Innowacje pedagogiczne. Poradnik dla nauczycieli*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

Wydawca:

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa
tel. (22) 241 71 00; www.ibe.edu.pl

Publikacja powstała w ramach projektu: „Poprawa skuteczności procesów kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży (w tym z niepełnosprawnościami) w celu przygotowania do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy we współpracy z podmiotami zewnętrznymi (Tranzycja na rynek pracy)” finansowanego ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Egzemplarz bezpłatny

Spis treści

Wstęp	4
Rozdział I. Istota innowacji pedagogicznych	6
Rozdział II. Akty prawa oświatowego regulujące innowacje pedagogiczne w szkole..	13
Rozdział III. Rola innowacji pedagogicznych w kształtowaniu kompetencji potrzebnych na rynku pracy	15
3.1. Rekomendacje dotyczące doradztwa zawodowego w szkole	15
3.2. Innowacje pedagogiczne a kształtowanie kompetencji uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.....	17
3.2.1. Nauczanie i uczenie się w kooperacji.....	18
3.2.2. Nauczanie rówieśnicze z elementami tutoringu	19
3.2.3. Systemowe rozwijanie kompetencji społecznych.....	19
3.2.4. Innowacje a wykorzystanie nowoczesnych narzędzi technologicznych	22
3.2.5. Innowacje w zakresie oceny edukacyjnej	23
Rozdział IV. Innowacje pedagogiczne – wzory dokumentacji szkolnej.....	26
Rozdział V. Wybrane innowacje pedagogiczne – przykłady	28
Bibliografia	42

Wstęp

Niniejsza praca skupia się na analizie innowacji w szkole i ich wpływie na kształcenie kompetencji uczniów, które są niezbędne na rynku pracy XXI w. Obejmują one zarówno umiejętności techniczne, jak i kompetencje miękkie, które pozwalają uczniom dostosować się do postępującej globalizacji, rozwoju technologii oraz ewolucji potrzeb i oczekiwań pracodawców.

Współczesna edukacja musi uwzględniać różnorodność uczniów, w tym osoby z niepełnosprawnościami. aby zapewnić im równy dostęp do nauki oraz możliwość rozwijania kompetencji niezbędnych na rynku pracy. Osoby z niepełnosprawnościami stanowią znaczną część społeczeństwa, a ich udział na rynku pracy jest kluczowy dla budowania społeczeństwa bardziej inkluzyjnego i zrównoważonego. Każdy rodzaj niepełnosprawności – fizyczna, sensoryczna, intelektualna lub psychospołeczna – wymaga specjalnego podejścia, dostosowanych narzędzi i wsparcia.

Poniżej przedstawiono kilka rodzajów narzędzi, które mogą być używane w edukacji osób z niepełnosprawnościami:

Technologie asystujące – obejmują różnego rodzaju urządzenia i oprogramowania, takie jak programy do czytania tekstu, syntezy mowy, klawiatury dla osób z ograniczoną sprawnością ruchową czy specjalne myszki dla osób z trudnościami manualnymi.

Indywidualne plany nauczania – przeznaczone dla uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Niezwykle ważne jest dostosowanie programu nauczania do ich indywidualnych potrzeb. Indywidualne plany nauczania mogą obejmować modyfikacje treści, metody nauczania i oceny.

Tłumacze języka migowego – istotne narzędzia dla osób z uszkodzeniami słuchu. Mogą być kluczowe do zrozumienia lekcji i aktywnego uczestnictwa w procesie edukacyjnym.

Materiały edukacyjne w różnych formatach – dostarczanie materiałów edukacyjnych w różnych formach, takich jak tekst, dźwięk, obraz czy film, może ułatwić zrozumienie i przyswajanie wiedzy przez osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Wsparcie pedagogiczne – nauczyciele i specjaliści ds. edukacji specjalnej mogą świadczyć indywidualne wsparcie uczniom z niepełnosprawnościami, pomagając im w radzeniu sobie z trudnościami oraz dostosowując metody nauczania do ich potrzeb.

Dostosowane środowisko edukacyjne – fizyczne dostosowania, takie jak windy, podjazdy dla wózków inwalidzkich czy specjalnie przystosowane sale lekcyjne mogą sprawić, że uczniowie z różnymi niepełnosprawnościami będą mogli swobodnie poruszać się w szkole.

Kursy zawodowe i praktyki zawodowe – dla osób z niepełnosprawnościami rozwijanie kompetencji zawodowych może być kluczowe. Kursy zawodowe dostosowane do ich możliwości oraz praktyki zawodowe w firmach przyjaznych osobom z niepełnosprawnościami mogą zwiększyć ich szanse na zatrudnienie.

Warto wziąć pod uwagę, że rozwijanie kompetencji zawodowych osób z niepełnosprawnościami może przyczynić się do zwiększenia ich samodzielności oraz szans na aktywne uczestnictwo na rynku pracy. Dlatego też w niniejszej publikacji skupiono się na analizie innowacji w obszarze edukacji z uwzględnieniem perspektywy osób z niepełnosprawnościami. Starano się odpowiedzieć na pytanie, jakie dostępne narzędzia, metody i podejścia edukacyjne mogą wspierać rozwijanie kompetencji zawodowych tej grupy uczniów.

Rozdział I. Istota innowacji pedagogicznych

Współczesne społeczeństwo jest świadkiem dynamicznych zmian na rynku pracy, które wynikają z postępującej globalizacji, rozwoju technologii oraz ewolucji potrzeb i oczekiwań pracodawców. W tej zmiennej rzeczywistości, w której nowe zawody pojawiają się równie szybko, jak zanikają inne, edukacja odgrywa kluczową rolę w przygotowaniu młodego pokolenia do wyzwań zawodowych. Jednak aby to osiągnąć, konieczne jest wprowadzenie innowacji w nauczaniu i uczeniu się, które umożliwią nie tylko zdobywanie wiedzy, lecz także rozwijanie konkretnych kompetencji zawodowych.

Innowacje pedagogiczne to zmiany i nowości w dziedzinie edukacji i nauczania, które mają na celu doskonalenie procesu uczenia się i rozwijanie umiejętności uczniów. Wincenty Okoń innowację pedagogiczną definiuje jako „zmianę struktury systemu szkolnego (dydaktycznego, wychowawczego) jako całości lub struktury ważnych jego składników” (Bokwa, 2014, s. 7–20). „Jej celem jest wprowadzenie ulepszeń dotyczących pracy nauczycieli i uczniów, programów, warunków materialnych. Innowacje są wdrażane przez jednostki, grupy bądź organizacje. W zależności od charakteru i zakresu zmian wyróżnia się nowatorstwo (działalność nauczycieli i wychowawców, mającą na celu ulepszenie wzorców pracy dydaktycznej i wychowawczej poprzez pomysły racjonalizatorskie) i twórczość pedagogiczną (proces lub wytwór działania, którego celem jest tworzenie nowych wzorców w teorii i praktyce)” (Okoń, 1996, s. 101).

Rodzaje innowacji można sklasyfikować w następujący sposób:

Metodyczne innowacje – obejmują zmiany w sposobach nauczania i uczenia się, takie jak: nowe metody nauczania, strategie dydaktyczne czy podejścia do oceny.

Technologiczne innowacje – np. platformy e-learningowe, wideo-lekcje, edukacyjne aplikacje mobilne, symulacje i narzędzia do zdalnej nauki.

Innowacje, które koncentrują się na zmianach w treściach edukacyjnych – m.in.: nowe materiały dydaktyczne, podręczniki czy programy nauczania.

Innowacje w zakresie wprowadzenia zmian

Mikroinnowacje – obejmują niewielkie zmiany lub ulepszenia podczas konkretnej lekcji, wybranych zajęć lub w klasie.

Mezoinnowacje – dotyczą zmian w organizacji szkoły, programie nauczania lub konkretnej dziedzinie edukacji.

Makroinnowacje – obejmują znaczące zmiany w całym systemie edukacji lub polityce oświatowej na poziomie regionalnym, krajowym lub międzynarodowym.

Innowacje odnoszące się do celu

Innowacje w doskonaleniu nauczania – mają na celu poprawienie jakości nauczania i efektywności procesu edukacyjnego.

Innowacje w zarządzaniu edukacją – skupiają się na doskonaleniu procesów zarządzania placówkami edukacyjnymi i zasobami. Zasoby te obejmują szereg elementów, zarówno materialnych, ludzkich, jak i informacyjnych. Poniżej przedstawiono kilka kluczowych rodzajów zasobów, na których skupiają się innowacje w zarządzaniu edukacją:

- **ludzkie zasoby (personel)** – to dyrektorzy, nauczyciele, administracja szkoły, doradcy edukacyjni, specjaliści ds. edukacji specjalnej oraz inni pracownicy. Innowacje w zarządzaniu edukacją skupiają się na skutecznym zarządzaniu zasobami ludzkimi, rekrutacji, szkoleniach, ocenie pracy nauczycieli oraz tworzeniu sprzyjającego środowiska pracy.
- **finanse** – obejmują zarządzanie budżetem szkoły, alokację środków na różne cele edukacyjne, monitorowanie wydatków oraz efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów finansowych. Innowacje w tym obszarze mogą ujmować w swoim zakresie stosowanie nowoczesnych narzędzi do planowania budżetu i śledzenia wydatków.
- **materiały edukacyjne** – koncentrują się na zarządzaniu zasobami materiałowymi, takimi jak podręczniki, pomoce dydaktyczne, oprogramowanie edukacyjne czy dostęp do zasobów online. Innowacje w tym obszarze mogą obejmować digitalizację materiałów, rozwijanie interaktywnych narzędzi edukacyjnych oraz dostosowywanie zasobów do indywidualnych potrzeb uczniów.
- **infrastruktura technologiczna** – obejmuje dostęp do nowoczesnych technologii w szkole, w tym komputerów, tablic interaktywnych, internetu itp. Innowacje w zarządzaniu edukacją skupiają się na efektywnym wykorzystaniu nowoczesnych narzędzi technologicznych służących ułatwianiu procesów nauczania i zarządzaniu placówką.
- **dane i analizy** – skupiają się na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych związanych z wynikami nauczania, uczestnictwem uczniów, ocenami nauczycieli itp. Innowacje w tym obszarze obejmują wykorzystanie systemów informatycznych do monitorowania postępów edukacyjnych i podejmowania świadomych decyzji opartych na danych.

- **współpraca z rodzicami i społecznością lokalną** – zarządzanie relacjami z rodzicami, lokalną społecznością oraz partnerami zewnętrznymi jest istotnym aspektem. Innowacje w tym obszarze mogą obejmować wykorzystanie platform online do komunikacji z rodzicami, organizowanie spotkań społecznościowych czy tworzenie partnerstw z lokalnymi firmami i instytucjami.

Innowacje w zarządzaniu edukacją skutecznie integrują te zasoby, tworząc bardziej efektywne, elastyczne i responsywne systemy edukacyjne. Wdrażanie nowoczesnych technologii, analiza danych oraz skoncentrowanie się na potrzebach uczniów i personelu edukacyjnego są kluczowymi elementami tych innowacji.

Innowacje w ocenie edukacyjnej

Innowacje w ocenie edukacyjnej obejmują nowe podejścia, metody, narzędzia i technologie, które mają na celu doskonalenie procesów oceny uczniów, skuteczność nauczania oraz zrozumienie postępów edukacyjnych. Poniżej przedstawiono kilka istotnych innowacji w obszarze oceny edukacyjnej:

- **ocena formatywna z wykorzystaniem technologii** – innowacyjne technologie umożliwiają nauczycielom śledzenie postępów uczniów w czasie rzeczywistym. Narzędzia online, aplikacje edukacyjne i platformy e-learningowe umożliwiają dostarczanie natychmiastowej informacji zwrotnej, co pozwala na szybką korektę i dostosowanie procesu nauczania do indywidualnych potrzeb uczniów.
- **analiza danych edukacyjnych** – wykorzystanie danych do oceny edukacyjnej staje się coraz bardziej powszechne. Systemy informatyczne pozwalają na gromadzenie, analizę i interpretację danych dotyczących wyników uczniów, frekwencji, zachowania czy innych czynników wpływających na proces edukacyjny.
- **portfolia cyfrowe** – zamiast tradycyjnych ocen portfolia cyfrowe umożliwiają uczniom gromadzenie swoich prac, projektów i osiągnięć w formie elektronicznej. To narzędzie pozwala na bardziej holistyczną ocenę zdolności ucznia i jego postępów w różnych obszarach.
- **ocenianie kompetencji miękkich** – osoby rozumiejące współczesną edukację zdają sobie sprawę z rosnącego znaczenia kompetencji miękkich, takich jak: kreatywność, współpraca, rozwiązywanie problemów. Innowacje w ocenie edukacyjnej obejmują rozwijanie metod oceniania, które uwzględniają te umiejętności.
- **ocenianie oparte na projektach** – projekty edukacyjne pozwalają nauczycielom oceniać umiejętności praktyczne uczniów, ich zdolność do rozwiązywania problemów oraz pracę

zespołową. To podejście jest bardziej autentyczne i związane z rzeczywistymi wyzwaniami, które uczniowie mogą napotkać w przyszłości.

- **ocena adaptacyjna** – innowacyjne systemy ocen adaptacyjnych dostosowują się do indywidualnych umiejętności i potrzeb uczniów. Oprogramowanie analizuje postępy ucznia i dostosowuje poziom trudności zadań, aby zapewnić optymalne wyzwanie i wsparcie.
- **ocena rówieśnicza** – w tym modelu uczniowie oceniają siebie nawzajem, co może być skutecznym narzędziem do rozwoju umiejętności społecznych i oceny kompetencji miękkich.
- **transparentność ocen** – dążenie do większej transparentności ocen poprzez dostarczanie uczniom i rodzicom jasnych informacji na temat kryteriów oceny, celów nauczania oraz postępów uczniów.

Innowacje w ocenie edukacyjnej zmierzają w kierunku bardziej zróżnicowanych, sprawiedliwych i skoncentrowanych na rozwoju metod oceniania, które lepiej odzwierciedla indywidualne umiejętności i potencjał każdego ucznia. Obejmują również wykorzystanie technologii, aby uczynić proces oceny bardziej efektywnym i dostosowanym do współczesnych potrzeb edukacyjnych.

Innowacje dotyczące rodzaju edukacji

Innowacje w szkolnictwie wyższym – skupiają się na innowacjach w nauczaniu na uczelniach i instytucjach szkolnictwa wyższego.

Innowacje w edukacji zawodowej – obejmują zmiany w procesie nauczania i przygotowywaniu do zawodu.

Programy praktyk zawodowych – dłuższe i bardziej zaawansowane programy praktyk zawodowych mogą być częścią regularnego planu lekcji, a nie tylko krótkotrwałymi doświadczeniami. Umożliwiają one uczniom poznanie różnych aspektów wybranego zawodu i nawiązanie kontaktów w branży.

Edukacja dualna – system edukacji dualnej często jest stosowany w krajach o silnej tradycji zawodowej edukacji. Uczniowie uczą się w szkołach zawodowych i pracują w firmach, co pozwala na bieżąco stosować wiedzę teoretyczną w praktyce.

Kursy online i zdalna edukacja – w dobie technologii cyfrowych kursy online i zdalne programy edukacyjne umożliwiają uczniom dostęp do specjalistycznej wiedzy i uzyskiwanie umiejętności, nawet jeśli nie ma takich ofert w ich okolicy. Są również elastyczne, co pozwala uczniom na dostosowanie nauki do swojego harmonogramu.

Szkolenia branżowe i certyfikacje – certyfikaty branżowe, takie jak z dziedziny informatyki, medycyny czy techniki, potwierdzają uzyskanie konkretnych umiejętności i kwalifikacji, co jest ważne dla pracodawców i uczniów planujących karierę w danej dziedzinie.

Kursy specjalistyczne i techniczne – programy kształcenia zawodowego specjalistycznego i technicznego muszą być stale aktualizowane, aby uwzględniać najnowsze technologie i trendy. Nowoczesne technologie edukacyjne, takie jak symulacje i laboratoria wirtualne, mogą być wykorzystywane do zdobywania praktycznych umiejętności.

Edukacja w przedsiębiorczości – kursy z zakresu przedsiębiorczości mogą pomóc uczniom w rozwijaniu umiejętności planowania biznesu, zarządzania finansami, marketingu i rozwiązywania problemów, co jest przydatne nie tylko dla przyszłych przedsiębiorców, lecz także pracowników w firmach.

Szkolenie w zakresie umiejętności miękkich – umiejętności miękkie, takie jak zdolności interpersonalne, są coraz bardziej cenione przez pracodawców. Warto wdrożyć programy kształcenia, które pomagają uczniom rozwijać te umiejętności.

Staż i praktyki za granicą – staże zagraniczne mogą dostarczyć uczniom globalnego doświadczenia zawodowego, pomagając im zrozumieć różnice kulturowe i zdobyć unikalne umiejętności.

Szkolenia z obszaru technologii i cyfryzacji – szkolenia w obszarze technologii są istotne w erze cyfryzacji. Mogą obejmować naukę programowania, obsługi narzędzi analizy danych czy korzystania z nowoczesnych systemów informatycznych.

Współpraca z lokalnymi firmami i pracodawcami – oparta na partnerstwie współpraca szkoły z lokalnymi firmami umożliwia uczniom dostęp do rzeczywistych projektów i doświadczenia praktycznego, a także pomaga szkołom dostosować programy nauczania do lokalnych potrzeb rynku pracy.

Edukacja dotycząca przedsiębiorczości społecznej – programy nauczania z zakresu przedsiębiorczości społecznej mogą pomóc uczniom kształcić się w duchu odpowiedzialności społecznej i rozwiązywania problemów społecznych poprzez innowacyjne przedsięwzięcia biznesowe.

Współpraca nauczycieli – współpraca między nauczycielami i placówkami edukacyjnymi jest kluczowa dla skutecznych innowacji pedagogicznych. Dzielenie się pomysłami, doświadczeniami

i najlepszymi praktykami pomaga nauczycielom rozwijać się zawodowo i dostosowywać swoje podejście do nauczania do zmieniających się potrzeb uczniów.

Oto kilka konkretnych przykładów dobrej praktyki w zakresie współpracy między nauczycielami a placówkami edukacyjnymi:

Cykliczne spotkania pedagogiczne – organizowanie regularnych spotkań pedagogicznych, w czasie których nauczyciele mogą dzielić się swoimi doświadczeniami i pomysłami, jest kluczowe. Podczas tych spotkań nauczyciele mogą omawiać konkretne strategie nauczania, materiały dydaktyczne i wyzwania, z którymi się zmierzają. Przykładowo mogą przedstawiać nowatorskie podejścia do nauczania matematyki, włączając do tego gry planszowe lub technologie edukacyjne.

Programy mentorowania – placówki edukacyjne mogą wprowadzić programy mentorowania, w ramach których bardziej doświadczeni nauczyciele (mentoring) wspierają mniej doświadczonych kolegów (mentees). Przykładowo może to być nauczyciel, który ma dużą wiedzę w zakresie edukacji specjalnej, mentorujący nauczyciela pracującego z dziećmi o różnych potrzebach edukacyjnych.

Wspólne planowanie lekcji – nauczyciele mogą pracować razem nad opracowywaniem lekcji i materiałów dydaktycznych. Na przykład może to być zespół nauczycieli przedmiotów ścisłych, którzy wspólnie projektują interdyscyplinarne lekcje, łącząc matematykę z naukami przyrodniczymi.

Zespoły doradcze dla uczniów – tworzenie zespołów doradczych, które składają się z nauczycieli, psychologów, terapeutów i innych specjalistów, może pomóc w identyfikacji i rozwiązywaniu problemów uczniów. Przykładem może być zespół doradczy ds. zachowania, który pracuje nad rozwojem umiejętności społecznych i emocjonalnych uczniów.

Współpraca z rodzicami – placówki edukacyjne powinny aktywnie angażować rodziców w proces edukacyjny. Organizowanie spotkań rodzicielskich, warsztatów edukacyjnych czy regularnej komunikacji z rodzicami może znacząco wpłynąć na wsparcie uczniów w ich rozwoju. Przykładem może być cykliczne spotkanie z rodzicami dzieci z dysleksją, podczas którego omawia się skuteczne strategie wsparcia.

Współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami – placówki edukacyjne mogą nawiązywać współpracę z lokalnymi instytucjami i organizacjami społecznymi, które oferują wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Na przykład może to być współpraca z lokalnym centrum terapii zajęciowej dla dzieci z autyzmem.

Wdrażanie programów stażowych – placówki edukacyjne mogą wprowadzać programy stażowe dla nauczycieli, którzy chcą zdobyć doświadczenie w innych klasach lub szkołach. Dzięki temu nauczyciele mogą poznać inne perspektywy i uzyskać nowe umiejętności.

Współpraca w zakresie oceny i ewaluacji – nauczyciele mogą pracować razem nad ulepszeniem oceniania i ewaluacji uczniów. Przykładem może być tworzenie wspólnych kryteriów oceniania i standardów nauczania, które są spójne w całej placówce edukacyjnej.

Rozdział II. Akty prawa oświatowego regulujące innowacje pedagogiczne w szkole

Przepisy prawa oświatowego w Polsce zawierają postanowienia dotyczące innowacji w edukacji, a także inspirowania nauczycieli do wprowadzania nowych rozwiązań. Poniżej przedstawiono artykuły z Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, które dotyczą innowacji w edukacji:

„(...) konieczność zapewnienia przez system oświaty kształtowania u uczniów postaw przedsiębiorczości i kreatywności, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu gospodarczym, w tym poprzez stosowanie w procesie kształcenia innowacyjnych rozwiązań programowych organizacyjnych lub metodycznych (art. 1 pkt 18 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe). „Obowiązek tworzenia przez szkoły i placówki warunków do rozwoju aktywności, w tym kreatywności uczniów” (art. 44 ust. 1 pkt 3 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe). „(...) możliwość wspierania nauczycieli, w ramach nadzoru pedagogicznego, w realizacji zadań służących poprawie istniejących lub wdrożeniu nowych rozwiązań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu nowatorskich działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych, których celem jest rozwijanie kompetencji uczniów oraz nauczycieli” (art. 55 ust. 1 pkt 4 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe). „Obowiązek stwarzania przez dyrektora szkoły warunków do działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji, w szczególności organizacji harcerskich, których celem statutowym, oprócz działalności wychowawczej lub rozszerzania i wzbogacania form działalności dydaktycznej, wychowawczej, i opiekuńczej szkoły lub placówki, jest również rozszerzanie i wzbogacanie form działalności innowacyjnej” (art. 69 ust. 1 pkt 9 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe). „(...) warunki, na jakich w szkole lub placówce mogą działać z wyjątkiem partii i organizacji politycznych, stowarzyszenia i inne organizacje, a w szczególności organizacje harcerskie, których celem statutowym, oprócz działalności wychowawczej albo rozszerzania i wzbogacania form działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej szkoły lub placówki, jest również rozszerzanie i wzbogacanie form działalności innowacyjnej” (art. 86 ust. 1 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe).

Zapisy ww. ustawy zawierają również cele, zadania i sposób realizacji eksperymentu pedagogicznego: „Szkoła lub placówka może realizować eksperyment pedagogiczny, który polega na modyfikacji istniejących lub wdrożeniu nowych działań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu nowatorskich rozwiązań programowych, organizacyjnych, metodycznych lub wychowawczych, w ramach których są modyfikowane warunki, organizacja zajęć edukacyjnych lub zakres treści nauczania” (art. 45 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe).

Rozdział III. Rola innowacji pedagogicznych w kształtowaniu kompetencji potrzebnych na rynku pracy

3.1. Rekomendacje dotyczące doradztwa zawodowego w szkole

Poniżej przedstawiono wybrane rekomendacje dotyczące realizacji doradztwa zawodowego w szkole: „Zadaniem szkoły jest przygotowanie uczniów do wyboru kierunku kształcenia i zawodu” (Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, <https://podstawaprogramowa.pl/Szkola-podstawowa-I-III>). „Skuteczne doradztwo zawodowe i edukacja zawodowa prowadzone w szkole odgrywają istotną rolę w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych. Stymulują do zadawania sobie szeregu pytań w obszarze rozumienia samego siebie, rozumienia świata, zarządzania własnym życiem, budowania relacji i przedsiębiorczości. Doradztwo zawodowe to proces, który rozpoczyna się w okresie przedszkolnym i jest kontynuowany na kolejnych etapach edukacyjnych. Polega na podejmowaniu działań w celu wspierania dzieci, uczniów oraz słuchaczy w procesie rozpoznawania zainteresowań i predyspozycji zawodowych, przygotowania do wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu” (ORE, 2018). „Doradztwo zawodowe jest już systematycznie wzmacniane poprzez rozwiązania prawne, organizacyjne i metodyczne” (ZSU, część ogólna, s. 40).

W modelu, który został opracowany na potrzeby konkursu na podstawie rekomendacji zawartych w ZSU i który również odnosi się do kompetencji kluczowych wg zaleceń Rady Europy z dnia 22 maja 2018 r.¹ oraz rankingów kompetencji przekrojowych (transferowalnych) dla rynku pracy, zwrócono szczególną uwagę na potrzeby uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów z niepełnosprawnościami. Model składa się z czterech obszarów kompetencji oraz składowych umiejętności dla każdego z nich:

- Obraz samego siebie:
 - zarządzanie sobą w czasie;
 - rozumienie i nazywanie własnych uczuć i emocji, w tym umiejętność zarządzania stresem;

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))

- określanie własnych aspiracji życiowych i zawodowych, w tym umiejętność formułowania i osiągania celów;
- świadomość własnych potrzeb i hierarchii wartości;
- rozpoznawanie własnych, indywidualnych (specyficznych) zdolności, uzdolnień i predyspozycji (w kontekście rynku pracy);
- korzystanie z informacji zwrotnych na temat własnej pracy / działalności;
- autoprezentacja.

■ Rozumienie świata:

- świadomość różnorodności zawodów i środowisk pracy (poznanie wybranych zawodów i ich charakterystyk oraz zawodów i kompetencji przyszłości, predyspozycji do wykonywania określonych zawodów, ograniczeń i możliwości w różnych zawodach / środowiskach pracy);
- rozumienie podstawowych zasad działania rynku pracy (praca człowieka, popyt i podaż, wynagrodzenie, sens i wartość pracy ludzkiej, zadowolenie z pracy, kariera zawodowa, indywidualne ścieżki kariery);
- umiejętności kognitywne (obejmujące takie procesy poznawcze jak: postrzeganie, uwaga, pamięć, myślenie i rozumowanie, uczenie się, ocenianie, podejmowanie decyzji, wypowiadanie się i zdolności / umiejętności związane z rozumieniem mowy);
- podejście krytyczne do sytuacji i problemów;
- poszukiwanie źródeł oraz skuteczne i odpowiedzialne korzystanie z informacji;
- akceptacja odmienności i tolerancja dla różnorodności (w tym: rozumienie międzykulturowe, wrażliwość wobec osób z trudnościami i niepełnosprawnościami, poszanowanie odmiennych poglądów);
- umiejętności praktyczne.

■ Budowanie relacji:

- komunikowanie się oparte na szacunku i na zasadach efektywnej komunikacji (kultura języka, stosowanie różnych rodzajów komunikatów, formułowanie i zadawanie pytań, udzielanie informacji zwrotnej, dostosowywanie komunikatów do odbiorcy - np. osoby z niepełnosprawnościami/trudnościami w relacjach);
- asertywność (umiejętność obrony własnych poglądów, określanie i werbalizowanie własnych potrzeb, granic i ograniczeń – w tym w przypadku uczniów z trudnościami i niepełnosprawnościami);
- komunikowanie się z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (w tym: znajomość i przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w cyberświecie, kultura w sieci, efektywne wykorzystywanie nowoczesnych technologii w komunikacji, świadomość cyberuzależnień);

- współpraca i praca zespołowa (w tym w ramach projektu: podział zadań wg. indywidualnych zasobów, odpowiedzialność za realizację powierzonych zadań, terminowość, rzetelność, uczciwość);
- rozwiązywanie konfliktów (świadomość własnych emocji i zachowań, w sytuacji konfliktu stosowanie i rozróżnianie argumentacji: fakty, opinie, wyobrażenia);
- poszukiwanie konstruktywnych rozwiązań, różne strategie rozwiązywania konfliktów.

■ Przedsiębiorczość:

- myślenie strategiczne (w tym: umiejętność planowania i przewidywania skutków własnych działań, projektowanie strategii);
- podejmowanie decyzji, autonomia;
- elastyczność;
- kreatywność;
- podejmowanie ryzyka w niestandardowych sytuacjach;
- rozwiązywanie problemów;
- postawa proaktywna;
- samodzielność w myśleniu i działaniu (formułowanie i wyrażanie własnych poglądów, podejmowanie działań opartych na własnych projektach);
- dzielność w działaniu (odwaga, pokonywanie trudności i ograniczeń, poszukiwanie szans i możliwości, motywacja);
- samoorganizacja;
- prezentacja wyników własnej pracy.

3.2. Innowacje pedagogiczne a kształtowanie kompetencji uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi

Innowacje w edukacji odgrywają szczególnie ważną rolę w kształtowaniu opisanych kompetencji i umiejętności uczniów, w tym tych z niepełnosprawnościami.

Innowacje w zakresie metod nauczania polegają na przededefiniowaniu sposobów, za pomocą których nauczyciele przekazują wiedzę i pomagają nabywać umiejętności uczniom. Na przykład **metodyka projektowa** skupia się na nauce poprzez działanie. Uczniowie aktywnie pracują nad projektami, rozwiązują problematyczne sytuacje i zdobywają praktyczne doświadczenie. Innowacyjne podejścia, jak metodyka projektowa, zachęcają do angażowania uczniów, rozwijania ich umiejętności.

Flipped classroom to inaczej „odwrócona lekcja”. Ten model nauczania odwraca tradycyjny schemat lekcji. Uczniowie najpierw zdobywają wiedzę w domu, korzystając z materiałów online, a potem

na lekcji korzystają ze zdobytej wiedzy w praktyce i rozwiązują problemy. Dzięki tej metodzie nauczyciele mogą skupić się na aktywnym wspieraniu uczniów w rozwijaniu kompetencji.

Rozszerzoną rzeczywistość (AR) i wirtualną rzeczywistość (VR) również można z powodzeniem wykorzystać w edukacji. Metody te pozwalają na tworzenie interaktywnych środowisk, w których uczniowie mogą praktykować umiejętności w realistycznych warunkach, co jest szczególnie cenne w dziedzinach wymagających praktycznego doświadczenia (Knopik, 2018).

David Mitchell (2016) proponuje strategie sprzyjające rozwijaniu kompetencji miękkich, które przedstawiono w kolejnych podrozdziałach.

3.2.1. Nauczanie i uczenie się w kooperacji

Strategia ta polega na organizowaniu procesu nauczania poprzez tworzenie małych 5–8-osobowych grup uczniów zazwyczaj o zróżnicowanych zdolnościach. T. Knopik (2018) podkreśla, że istotne jest skonstruowanie zespołu, a nie przypadkowej konfiguracji osób, co często bywa praktykowane. Uczenie się w zespole wymaga:

- współzależności – poczucia wykonywania działań w imię wspólnego celu, przy czym istotne są współzależność nagrody, zasobów i ról członków zespołu;
- odpowiedzialności indywidualnej – kontrolowania i odpowiedzialności każdego ucznia za swój proces uczenia, a tym samym przyczyniania się do realizacji wspólnego celu;
- współpracy – wykonywania czynności wspólnie, z równym zaangażowaniem każdego członka zespołu;
- oceny – gotowości do wprowadzania zmian w pracy zespołu na skutek zaobserwowania nieprawidłowości czy obniżonej wydajności (Mitchell, 2016).

Wymaga podkreślenia, że kooperatywne nauczanie uwzględnia partycypację w zadaniu każdego członka zespołu, również ucznia, który ma specjalne potrzeby edukacyjne. Zadania przewidziane do efektywnej pracy zespołowej powinny opierać się na metaforycznym modelu układanki, której wykonanie jest uwarunkowane umiejętnym połączeniem elementów będących w posiadaniu każdego członka grupy (Mitchell, 2016)

3.2.2. Nauczanie rówieśnicze z elementami tutoringu

Strategia ta nazywana jest również nauczaniem za pośrednictwem rówieśników. W najnowszej literaturze można spotkać także inne jej określenia, jak: wzajemne wspieranie się w nauce (*peer tutoring*) czy uczenie się z pomocą rówieśników (*peer-assisted learning strategies* – PALS). Mitchell przytacza kluczowe określenie w pełni oddające sens tej strategii: wspólnota praktyków.

Rozumie ją jako: grupę osób dzielących zainteresowania i uczących się, w jaki sposób robić coś lepiej poprzez regularne interakcje (Mitchell, 2016, s. 66).

Wdrażanie strategii nauczania rówieśniczego powinno mieć charakter systematyczny – nie można się ograniczyć do zdarzeń epizodycznych raz czy dwa razy w roku. Zazwyczaj są to sesje tutoringowe lub quasi-tutoringowe, przy czym należy pamiętać, że czysty tutoring zakłada jednak zróżnicowanie poziomu wiedzy i umiejętności między tutorem a podopiecznym, co nie zawsze obowiązuje w tutoringach rówieśniczym. Przyjmuje się, że sesje tutoringowe realizowane są trzy, cztery razy w tygodniu i trwają od 15 do 20 minut. Kluczem doboru par uczestniczących w sesji może być podobieństwo zainteresowań lub np. inne cechy wspólne wskazywane danego dnia jako kryterium tworzenia diad, np. kolor spodni lub długość imienia. Pary co jakiś czas powinny podlegać rotacji, co umożliwia różnicowanie doświadczeń społecznych uczniów. „Tutoring rówieśniczy rozwija empatię oraz pozwala uczniom na usprawnienie kompetencji komunikacyjnych” (ORE, 2021). Poszerza również stopień autonomii w uczeniu się – nauczyciel staje się bardziej inspiratorem sytuacji dydaktycznej niż jej organizatorem, zaś pełną odpowiedzialność za jej kształt i przebieg przejmują sami uczniowie.

Wielu badaczy, w tym Denham (2006), podkreśla, że oprócz walorów interpersonalnych tutoring rówieśniczy pozwala na restrukturyzację poznawczą nauczanych treści, co jest szczególnie wartościowe dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

3.2.3. Systemowe rozwijanie kompetencji społecznych

W Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach edukacyjnych ujęto zdanie, że jedną z form tej pomocy są zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne.

Zapis ten bardzo dobrze wpisuje się w stwierdzenie Mitchella, że rozwijanie inteligencji społecznej powinno być jednym z kluczowych zadań szkoły. Autor ten, odwołując się do popularnego w Europie treningu umiejętności społecznych (ang. Social Skills Training – SST), wskazuje, że głównym celem tej strategii jest pomoc uczniom w nawiązaniu i utrzymaniu pozytywnych interakcji z innymi poprzez tworzenie i analizowanie spektrum zachowań, z których uczniowie mogą wybrać odpowiednie dla danego kontekstu (Mitchell, 2016, s. 80).

Ten rodzaj wsparcia, realizowanego w celu optymalnej i satysfakcjonującej adaptacji do otoczenia, jest zatem kluczowy dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz ich rówieśników ułatwiających im tę adaptację, a nie tworzących dodatkowe bariery. Trzeba ponadto zaznaczyć, że status kompetencji społecznych jako zasobów transferowalnych

(Domagała-Zyśk i in., 2017) dowodzi ich znaczenia daleko wykraczającego poza aktualny kontekst szkolny. W praktyce wskazuje się pięć podstawowych umiejętności rozwijanych w ramach SST²:

- określenie celów interakcji społecznej;
- odbiór i interpretacja komunikatów w konkretnym kontekście społecznym (dostrzeganie relatywności komunikatów) (ORE, 2021);
- wybór zachowań skutecznie realizujących cele osobiste w poszanowaniu interesów grupowych i społecznych;
- wprowadzanie zadeklarowanych zachowań w życie;
- ocena efektywności działania w odniesieniu do wyznaczonego celu.

Potwierdzona efektywność treningu umiejętności społecznych dotyczy zarówno uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, szczególnie dzieci z takimi zaburzeniami, jak spektrum autyzmu, zespół Aspergera, ADHD (ang. Attention Deficit Hyperactivity Disorder), niedostosowanych społecznie, wybitnie zdolnych oraz osób w tzw. normie. Mitchell przywołuje ponad 30 różnych badań międzynarodowych wskazujących na skuteczność SST we wspomaganiu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (Mitchell, 2016, s. 89–92). Na gruncie polskim jednym z przykładów systematycznego podejścia do zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne jest zestaw materiałów postdiagnostycznych, opracowanych w ramach pakietu TROS-KA.

Celem powstania pakietu TROS-KA jest dostarczenie pracownikom poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz wychowawcom i nauczycielom wystandaryzowanych narzędzi do diagnozy rozwoju kompetencji społeczno-emocjonalnych uczniów w wieku 9–13 lat oraz opracowanie materiałów postdiagnostycznych możliwych do wykorzystania w procesie wspomagania rozwoju społeczno-emocjonalnego uczniów. Badania prowadzone są przy użyciu 4 skal:

- T – radzenie sobie z trudnościami
- R – relacje społeczne
- O – obraz siebie
- S – sprawczość
- KA – kontrola afektu

Materiały postdiagnostyczne odnoszą się także do wymienionych powyżej skal.

Scenariusze zamieszczone w części drugiej pakietu (R – relacje) mają na celu kształtowanie i rozwijanie wśród uczniów:

² <https://scwew-wroclaw.pl/wp-content/uploads/2022/06/Diagnoza-funkcjonalna..pdf>

- poczucia autonomii w relacjach z rówieśnikami;
- postawy asertywnej;
- umiejętności rozumienia emocji własnych i cudzych;
- zdolności uświadamiania sobie roli emocji w procesie komunikacji z innymi;
- umiejętności uzasadniania własnych pomysłów i przekonywania do nich innych;
- świadomości w zakresie możliwości uzyskiwania wsparcia od osób znaczących;
- umiejętności w zakresie skutecznego radzenia sobie z przemocą;
- poczucia autonomii w relacjach z rodzicami;
- wiedzy na temat uczuć i emocji oraz ich znaczenia w komunikowaniu się z innymi;
- umiejętności i gotowości do ponoszenia konsekwencji własnych zachowań;
- sprawności świadomego i kulturalnego korzystania z internetu;
- umiejętności kontroli emocji (Domagała-Zyśk i in., 2017).

Mitchell jako skuteczne określił również:

- nauczanie zespołowe,
- trening strategii poznawczych (trening metapoznawczy),
- samodzielne uczenie się,
- strategie pamięciowe,
- powtórki i ćwiczenia,
- nauczanie wzajemne,
- strategie prowadzone w nurcie behawioralnym,
- ocena funkcjonalna zachowania,
- terapia poznawczo-behawioralna,
- nauczanie bezpośrednie,
- ocena formatywna i informacje zwrotne,
- technologie asystujące,
- alternatywne i wspomagające metody komunikacji,
- świadomość fonologiczna i przetwarzanie fonologiczne,
- jakość pomieszczeń,
- uniwersalny model nauczania,
- reakcja na interwencję,
- klimat klasowy,
- strategie ogólnoszkolne,
- współpraca pomiędzy instytucjami,
- edukacja włączająca (jako metastrategia).

W większości tych strategii występują wspólne komponenty, związane przede wszystkim z kooperacją i różnymi wymiarami funkcjonowania dziecka w grupie. Zdaniem dr. Knopika każda z nich zawiera jednak pewien element specyficzny, który powoduje, że dla danej grupy, będącej pod wpływem określonych czynników zewnętrznych, jedna z tych strategii może być zdecydowanie efektywniejsza od pozostałych. W związku z tym wskazana jest elastyczność w ich stosowaniu oraz eklektyzm, np. połączenie strategii kooperatywnego uczenia się, strategii pamięciowych i oceny funkcjonalnej zachowania.

3.2.4. Innowacje a wykorzystanie nowoczesnych narzędzi technologicznych

Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi technologicznych umożliwia rozwijanie bardziej interaktywnych i atrakcyjnych dla uczniów lekcji. **Technologia** może również ułatwiać komunikację między nauczycielami, uczniami i rodzicami oraz dostarczać narzędzia do monitorowania postępów uczniów. Technologie asystujące, takie jak: czytniki ekranowe, programy rozpoznawania mowy czy urządzenia do komunikacji alternatywnej, są kluczowe dla uczniów z niepełnosprawnościami, pomagając im w dostępie do informacji i nauki.

Platformy e-learningowe, które oferują treści w formie dostosowanej do różnych stylów uczenia się oraz z opcjami dostępności, pozwalają na bardziej inkluzyjne podejście do edukacji online. Platformy edukacyjne coraz częściej dążą do zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami poprzez dostosowania i narzędzia umożliwiające lepsze korzystanie z treści edukacyjnych.

Poniżej zaprezentowano niektóre z platform edukacyjnych, które zapewniają dostępność dla osób z niepełnosprawnościami:

- 1. Moodle** – platforma posiada wiele narzędzi do dostosowywania treści, takich jak możliwość dostosowywania kontrastu, czcionek i ich rozmiaru, co pomaga osobom z trudnościami w widzeniu. Umożliwia dostosowywanie treści do potrzeb uczniów z różnymi niepełnosprawnościami.
- 2. Blackboard** – jest znane z dostępności i posiada narzędzia umożliwiające tworzenie kursów dostosowanych do różnych stylów uczenia się, w tym dostosowanie treści do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami.
- 3. Coursera** – oferuje opcje dostosowane do osób z niepełnosprawnościami, takie jak napisy i tłumaczenia na język migowy dla wielu kursów.
- 4. Google Classroom** – posiada narzędzia do dostosowywania treści i udostępniania ich w różnych formatach, co może być pomocne dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.

5. edX – dostarcza kursy dostosowane do różnych poziomów umiejętności i potrzeb edukacyjnych, co może pomóc osobom z niepełnosprawnościami.

6. Rosetta Stone – platforma do nauki języków obcych, oferuje opcje dostosowane do uczniów z różnymi potrzebami, co może być korzystne dla osób z niepełnosprawnościami.

7. Adobe Connect – narzędzie do wideokonferencji, może być dostosowane do potrzeb osób niesłyszących, poprzez tłumaczenie na język migowy podczas spotkań online.

8. VizZle – to platforma edukacyjna, która oferuje materiały dostosowane do potrzeb uczniów z różnymi niepełnosprawnościami, zwłaszcza dla uczniów z autyzmem.

9. Vocaroo – to narzędzie do nagrywania dźwięku, które może być przydatne dla osób niewidomych lub słabowidzących, które potrzebują dostępu do treści dźwiękowych.

10. VLE (Virtual Learning Environment) – wielu dostawców platform VLE, takich jak Blackboard, Moodle czy Canvas, oferuje opcje dostosowane do osób z niepełnosprawnościami, w tym narzędzia dostępności i możliwość dostosowywania treści. Krótkie, skoncentrowane na konkretnych umiejętnościach kursy online pozwalają uczniom rozwijać konkretne kompetencje zawodowe w szybki i dostępny sposób.

3.2.5. Innowacje w zakresie oceny edukacyjnej

Innowacje w ocenie edukacyjnej, zwłaszcza w kontekście uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami, stanowią ważny kierunek rozwoju systemów edukacyjnych, ponieważ pozwalają na bardziej sprawiedliwą, zróżnicowaną i kompleksową ocenę postępów uczniów oraz jakości osiągnięć edukacyjnych. Tradycyjne metody oceny, takie jak egzaminy pisemne, choć są użyteczne, mają swoje ograniczenia i nie zawsze odzwierciedlają pełen zakres umiejętności i kompetencji uczniów. Dlatego wprowadzenie innowacji pedagogicznych w dziedzinie oceny staje się coraz istotniejsze.

Oto kilka innowacji w ocenie edukacyjnej:

Zróżnicowane metody oceny – innowacje pedagogiczne promują zróżnicowane metody oceny, które pozwalają na bardziej holistyczne spojrzenie na osiągnięcia uczniów. Oprócz tradycyjnych testów nauczyciele mogą korzystać z różnych narzędzi, takich jak: prace projektowe, zadania praktyczne, symulacje, egzaminy ustne itp. Dzięki temu można uwzględnić różnorodność umiejętności i stylów uczenia się uczniów.

Portfolio edukacyjne – tworzenie portfolio, czyli zbior prac i osiągnięć ucznia, umożliwia śledzenie jego postępów na przestrzeni czasu. To doskonała forma oceny, która pozwala na obserwację rozwoju ucznia, a nie tylko ocenę wyników jednorazowego testu.

Ocenianie na podstawie dowodów – innowacje pedagogiczne skupiają się na ocenie na podstawie rzeczywistych dowodów osiągnięć uczniów. To oznacza, że nauczyciele mogą oceniać prace uczniów, które są bardziej autentyczne i odzwierciedlają ich umiejętności w realnych sytuacjach.

Rozmowy z uczniami – coraz częściej docenia się wartość rozmów z uczniami jako formy oceny. Nauczyciele mogą przeprowadzać indywidualne rozmowy z uczniami, aby dowiedzieć się, jakie mają cele, jak oceniają własny postęp i jakiego wsparcia potrzebują.

Samoocena i samoocenianie – innowacje pedagogiczne promują rozwijanie umiejętności samooceny u uczniów. Umożliwia to im bardziej świadome monitorowanie swojego postępu i zaangażowanie w proces uczenia się.

Personalizacja oceny – dzięki nowoczesnym technologiom edukacyjnym, ocena może być bardziej zindywidualizowana. Nauczyciele mogą dostosować metody oceny do indywidualnych potrzeb i umiejętności uczniów.

Ocenianie kompetencji miękkich – innowacje w ocenie edukacyjnej uwzględniają także ocenę kompetencji miękkich, takich jak: umiejętność pracy w zespole, rozwiązywania problemów, kreatywność i komunikacja.

Feedback jako narzędzie wsparcia – bardzo istotne jest udzielanie konstruktywnego feedbacku uczniom. Ocenianie nie służy jedynie do wystawiania ocen, ale przede wszystkim do wsparcia rozwoju ucznia poprzez wskazanie jego mocnych stron i obszarów do poprawy.

Dzięki innowacjom w ocenie edukacyjnej można skuteczniej monitorować postępy uczniów, dostosowywać nauczanie do ich potrzeb i wspierać ich rozwój. Ostatecznie przyczyniają się one do efektywniejszego i bardziej sprawiedliwego procesu nauczania i uczenia się.

W erze cyfrowej dostęp do różnorodnych **zasobów dydaktycznych** jest łatwiejszy niż kiedykolwiek wcześniej. Innowacje polegają również na tworzeniu i udostępnianiu interaktywnych materiałów dydaktycznych, które urozmaicają nauczanie. Mogą to być wideolekcje, animacje, gry edukacyjne, podcasty i wiele innych narzędzi, które uczynią naukę przystępniejszą i ciekawą.

W tradycyjnym podejściu nauczania wszyscy uczniowie są uczeni według tego samego planu. Jednak innowacje pedagogiczne promują **indywidualizację nauczania**, umożliwiając

dostosowanie programu nauczania do unikalnych potrzeb, tempa i stylu uczenia się każdego ucznia. Może to być tworzenie planów lekcji dostosowanych do poziomu zaawansowania, zainteresowań i zdolności każdego ucznia. Innowacje pozwalają na bardziej indywidualizowane podejście do nauki, co jest szczególnie istotne dla uczniów z niepełnosprawnościami. Dzięki analizie danych i dostosowaniu materiałów oraz metod nauczania do ich potrzeb, można zapewnić im lepsze warunki do rozwijania kompetencji.

Innowacje edukacyjne, takie jak flipped classroom (odwrócone nauczanie) czy blended learning (łączenie nauki tradycyjnej i online), mogą prowadzić do doskonalenia procesu nauczania i uczenia się. Współpraca między nauczycielami a placówkami edukacyjnymi nie tylko pomaga nauczycielom rozwijać się zawodowo, lecz także przyczynia się do lepszego edukacyjnego doświadczenia uczniów. Dobre praktyki w tej dziedzinie wspierają innowacje pedagogiczne, poprawiają jakość nauczania i przyczyniają się do osiągnięcia lepszych wyników edukacyjnych.

Rozdział IV. Innowacje pedagogiczne – wzory dokumentacji szkolnej

Obecne akty prawne nie precyzują, co powinna zawierać dokumentacja odnosząca się do innowacji pedagogicznej. W tym rozdziale zaprezentowano przykładową dokumentację, dzięki której można wprowadzić wybraną innowację w szkole lub przedszkolu. Na końcu rozdziału zamieszczono przykładowe opisy innowacji oraz scenariusz lekcji, który je wprowadza.

Każda szkoła / przedszkole może mieć własne wzory dokumentów dotyczących innowacji pedagogicznych, gdyż to dyrekcja placówki ustala sposób zgłaszania danej innowacji. Warto, aby szkoła / przedszkole przygotowała następujące formularze:

1. opis innowacji
2. zgłoszenie innowacji
3. zgodę autora na prowadzenie innowacji
4. uchwałę Rady Pedagogicznej.

Ad 1. Opis innowacji jest autorskim pomysłem autora lub autorki wprowadzanej innowacji. Aby innowacje w szkole były spójne, opis powinien mieć stałe elementy, czyli takie, które wg pracujących nauczycieli są niezbędne do rozumienia innowacji. Przykładowe elementy to:

- tytuł innowacji,
- nazwisko autora,
- uzasadnienie nowatorskiego działania,
- cele planowanej innowacji,
- grupa objęta zmianą,
- czas trwania,
- sposób realizacji,
- przewidywane efekty,
- harmonogram działań,
- ewentualnie określenie dodatkowych nakładów finansowych,
- sposób monitorowania i ewaluacji.

Ad 2. Zgłoszenie innowacji to nic innego jak wewnętrzne zasady zgłaszania innowacji w szkole / przedszkolu. Powinny być zgłoszone do końca sierpnia lub do 15 września, aby Rada Pedagogiczna mogła przyjąć innowację uchwałą.

Ad 3. Zgoda autora na prowadzenie innowacji dotyczy formalnego zapisu. Oznacza to, że nauczyciel wyraża gotowość na zmianę swojego sposobu pracy w takim zakresie, jaki opisał w innowacji.

Przykładowa zgoda:

Miejscowość, data

Zgoda autora na prowadzenie innowacji

Ja niżej podpisana(y) wyrażam zgodę na prowadzenie innowacji pedagogicznej pt.
w (nazwa i miejscowość szkoły) w okresie od do

.....
Podpis osoby wprowadzającej innowację

Ad 4. Przykładowa uchwała Rady Pedagogicznej

Uchwała nr Rady Pedagogicznej z dnia w sprawie opinii na temat innowacji pedagogicznej

Na podstawie Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

(tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 1943) – art. 41 ust. 1 pkt 3 oraz Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59) – art. 1 pkt 18, art. 44 ust. 2 pkt 3, art. 55 ust. 1 pkt 4, art. 68 ust. 1 pkt 9, art. 86 ust. 1 w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki Rada Pedagogiczna uchwala, co następuje:

§ 1.

Rada Pedagogiczna w
pozytywnie opiniuje projekt innowacji pedagogicznej:
.....

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi szkoły.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Rozdział V. Wybrane innowacje pedagogiczne – przykłady

Rodzaj innowacji: innowacja programowo-metodyczna

Temat innowacji:

KODY QR NA LEKCJACH HISTORII I JĘZYKA POLSKIEGO

OGÓLNE ZAŁOŻENIA INNOWACJI PEDAGOGICZNEJ

Nazwa szkoły:

Autor:

Temat: Kody QR na lekcjach historii i języka polskiego

Przedmiot: Historia i język polski

Rodzaj innowacji: Innowacja programowo-metodyczna

Forma zajęć innowacyjnych: Zajęcia innowacyjne będą się odbywać w ramach obowiązkowych zajęć lekcyjnych

Adresaci innowacji: Uczniowie nauczanych klas

Data wprowadzenia innowacji: 1 września 2023

Data zakończenia innowacji: 30 czerwca 2024

Opis innowacji

Największym wrogiem skutecznej nauki jest zniechęcenie oraz brak motywacji do pracy! Tylko odpowiednio zmotywowany i zaangażowany uczeń jest w stanie sporo zapamiętać z tematów zajęć, w których uczestniczy. Podobnie istotne znaczenie mają samodzielność uczniów, dostępność do wiedzy oraz możliwość zweryfikowania stopnia opanowania tematu. Celem innowacji: **Kody QR na lekcjach historii i języka polskiego** jest wykorzystanie naturalnej ciekawości uczniów, ich dążenia do samodzielności, tak aby to oni stali się odpowiedzialni za proces dydaktyczny, w tym zdobywanie wiedzy oraz powtarzanie wiadomości. Nauczyciel

dostarcza materiały, wskazuje drogę, uczy odczytywania kodów QR, towarzyszy w poszerzaniu wiedzy, przestaje być jednak jej głównym źródłem.

Niektóre formy wykorzystania tego narzędzia są przeznaczone do pracy samodzielnej (np. nauki czy powtarzania tematu), niektóre do współpracy w grupach. Kody QR można nie tylko wykorzystać podczas zdobywania i utrwalania wiedzy, lecz także do jej sprawdzania. W czasie zajęć będzie wykorzystywany sprzęt elektroniczny pozyskany przez szkołę we wcześniejszych latach.

I. Założenia ogólne

Główne założenia zajęć:

- Wykorzystanie podczas zajęć form i metod pracy, które zwiększają aktywność uczniów.
- Zwiększenie zaangażowania uczniów.
- Wzrost u uczniów poczucia odpowiedzialności za własny proces edukacyjny.

II. Cele innowacji

a) Cel główny:

- Zwiększenie odpowiedzialności uczniów za swój proces uczenia się dzięki zastosowaniu zadań z kodami QR.

b) Cele szczegółowe:

- Zwiększenie zaangażowania uczniów w trakcie zajęć lekcyjnych.
- Podniesienie efektywności nauczania.
- Mobilizowanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w lekcji.
- Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się.
- Zwiększenie motywacji i przyjemności z uczenia się.
- Pobudzanie ciekawości poznawczej uczniów.
- Zapoznanie uczniów z różnymi metodami i formami pracy podczas zajęć.
- Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji.
- Rozwijanie umiejętności przetwarzania i selekcjonowania informacji.
- Kształtowanie umiejętności pracy samodzielnej oraz odpowiedzialności za proces nauki.
- Rozwijanie umiejętności pracy w grupach.
- Rozwijanie umiejętności mądrego i skutecznego korzystania z internetu i aplikacji edukacyjnych.

III. Metody pracy

- Metody stymulujące ciekawość poznawczą i myślenie pytajne.
- Metoda gier dydaktycznych.
- Uczenie się przez działanie.

IV. Formy pracy

- grupowa
- indywidualna
- w parach.

V. Przewidywane osiągnięcia w zakresie wdrożenia innowacji

- Zostanie zapewniony harmonijny i wielopłaszczyznowy rozwój uczniów.
- Wzrośnie ciekawość poznawcza uczniów.
- Zajęcia dydaktyczne staną się dla uczniów atrakcyjniejsze i bardziej angażujące.
- Wzrośnie efektywność nauczania.
- Rozwinie się kreatywność uczniów.
- Wzmocni się motywacja uczniów do nauki.
- Zwiększy się samodzielność uczniów.

VI. Ewaluacja

- Zakłada się systematyczną ewaluację zajęć poprzez obserwowanie postępów uczestników zajęć, rozmowy z uczniami oraz z rodzicami.
- W czerwcu zostanie przeprowadzona ankieta ewaluacyjna. Szczegółowa analiza wyników ankiety ewaluacyjnej oraz ocena postępów uczniów pozwoli ocenić stopień realizacji zamierzonych celów oraz zaplanować dalsze działania. Wszystkie wnioski i wyniki analiz ankiety ewaluacyjnej zostaną opracowane w sprawozdaniu i przedstawione Dyrektorowi szkoły.
- Równie istotna będzie rozmowa z uczniami na temat atrakcyjności zajęć. Uczestnicy lekcji dokonają samooceny swojej pracy i zaangażowania podczas lekcji w tym roku szkolnym.

Podpis nauczyciela

Karta informacyjna innowacji pedagogicznej wprowadzonej

W

Tytuł innowacji pedagogicznej	„Lekturowy niezbędnik ucznia, czyli LEKTUROWNIK”
Imię i nazwisko autora lub zespołu autorskiego	
Imię i nazwisko osoby/osób wdrażających innowację	
Czas trwania innowacji	

Informacje dotyczące innowacji

Rodzaj innowacji pedagogicznej (właściwe podkreślić)	Osoby objęte działaniami (właściwe podkreślić)	Zajęcia edukacyjne objęte innowacją (właściwe podkreślić)
▪ programowa, ▪ organizacyjna, ▪ metodyczna, ▪ mieszana.	▪ jeden oddział lub grupa uczniów, ▪ więcej oddziałów, ▪ wszystkie oddziały.	▪ wybrane zajęcia edukacyjne, ▪ wszystkie zajęcia edukacyjne, ▪ jeden przedmiot nauczania, ▪ więcej przedmiotów nauczania.

Opis innowacji	
Uzasadnienie potrzeby wprowadzenia innowacji pedagogicznej	Innowacja polega na stworzeniu zeszytu lekturowego do każdej lektury omawianej na lekcjach j. polskiego. Dzięki niemu uczeń będzie miał posegregowane notatki do każdej lektury. W każdej chwili może sięgnąć po zeszyt lekturowy i przypomnieć sobie najważniejsze informacje. Lekturownik to doskonały sposób na powtórki przed egzaminem. Uczy systematyczności.

Cele ogólne innowacji pedagogicznej	▪ zwiększenie motywacji do nauki języka polskiego; ▪ rozbudzenie pasji do nauki języka polskiego; ▪ uatrakcyjnienie sposobu nauczania i uczenia się; ▪ rozwijanie w uczniu poczucia własnej wartości oraz wiary we własne możliwości; ▪ wdrażanie uczniów do samodzielności podczas uczenia się; ▪ kształtowanie kreatywności i umiejętności twórczego myślenia; ▪ przygotowanie uczniów do odbioru literatury pięknej; ▪ wykształcenie w uczniu przekonania o celowości podejmowanych działań i celu, jakim jest nauka sama w sobie; ▪ motywowanie do nauki; ▪ wprowadzenie poczucia odpowiedzialności za własne uczenie się; ▪ aktywizowanie uczniów do podejmowania samodzielnych decyzji oraz działań; ▪ zdobycie umiejętności redagowania notatek; ▪ dbanie o estetykę.
Na czym polega nowatorstwo innowacji pedagogicznej	Uczniowie zgromadzą przygotowane pod nadzorem nauczyciela notatki o autorze lektury, czasie powstania, gatunku i rodzaju utworu literackiego w specjalnym zeszyte. Dzięki swojej kreatywności i zdobytej wiedzy będą mogli tworzyć notatki wizualne i tradycyjne, zdobywać nowe informacje o dziele literackim, dzielić się wrażeniami po lekturze, systematyzować zdobytą wiedzę.
Spodziewane efekty innowacji pedagogicznej	Dla ucznia: ▪ podniesienie motywacji do nauki języka polskiego; ▪ rozwój pasji i zainteresowań; ▪ rozwój umiejętności słuchania i czytania ze zrozumieniem; ▪ przyzwyczajanie się do systematycznej pracy w celu osiągnięcia jak najlepszych wyników. Dla szkoły: ▪ wzbogacenie oferty edukacyjnej szkoły poprzez uatrakcyjnienie zajęć lekcyjnych; ▪ budowanie pozytywnego wizerunku szkoły wśród uczniów i rodziców jako placówki, która dba o rozwój kreatywności dzieci i promuje czytelnictwo. Dla nauczyciela: ▪ poczucie satysfakcji ze współpracy z uczniami; ▪ zdobycie nowego doświadczenia; ▪ doskonalenie swojego warsztatu pracy.

Opis innowacji pedagogicznej	Zeszyt, zwany lekturownikiem, jest przede wszystkim samodzielnie stworzoną pomocą dydaktyczną dla uczniów, który przydaje się w nauce i będzie doskonałym skryptem przed sprawdzianem ósmoklasisty. To zbiór informacji o lekturach (bohaterach, problematyce, motywach, epokach) zebrany w jednym miejscu, przygotowany samodzielnie w kreatywnej, często ciekawej graficznie formie. W każdym lekturowniku są stałe elementy udostępnione przez nauczyciela i/lub samodzielnie wykonane przez ucznia: ▪ tytuł i autor lektury; ▪ krótka notatka biograficzna autora, przedstawiona np. w formie osi czasu lub mapy myśli z wykorzystaniem zdjęć i rysunków; ▪ rodzaj i gatunek literacki – może być przedstawiony za pomocą symboli; ▪ elementy świata przedstawionego; ▪ problematyka utworu; ▪ refleksja dotycząca omawianego utworu; ▪ ciekawe i znane cytaty; ▪ wypracowanie na zadany temat z informacją zwrotną nauczyciela.
Sposoby ewaluacji innowacji pedagogicznej	▪ rozmowy z uczniami o tym, co im się podobało, czego się nauczyli, co zapamiętali; ▪ obserwacja pracy i zaangażowania uczestników innowacji, ocena za wkład włożony w przygotowanie lekturownika.
Finansowanie innowacji pedagogicznej	Nie wymaga ponoszenia dodatkowych kosztów przez szkołę.

Adnotacje Dyrektora szkoły	
Data wpływu innowacji pedagogicznej	
Opinia Rady Pedagogicznej (data, numer uchwały)	
Data zatwierdzenia przeprowadzenia innowacji przez Dyrektora szkoły	

Miejscowość, dnia

.....
Pieczeń i podpis Dyrektora szkoły

INNOWACJA PEDAGOGICZNA

Rodzaj innowacji: innowacja programowo-metodyczna

Temat innowacji:

GAMIFIKACJA NA LEKCJACH HISTORII I JĘZYKA POLSKIEGO

OGÓLNE ZAŁOŻENIA INNOWACJI PEDAGOGICZNEJ

Nazwa szkoły:

Autor:

Temat: Gamifikacja na lekcjach języka polskiego

Przedmiot: język polski

Rodzaj innowacji: innowacja programowo-metodyczna

Forma zajęć innowacyjnych: Zajęcia innowacyjne będą się odbywać w ramach obowiązkowych zajęć lekcyjnych

Adresaci innowacji: uczniowie nauczanych klas, tj. ...

Data wprowadzenia innowacji: ...

Data zakończenia innowacji: ...

Opis innowacji

Celem innowacji **Gamifikacja na lekcjach języka polskiego** jest pobudzenie aktywności uczniów, zachęcenie ich do samodzielnych poszukiwań wiedzy, doświadczania w sytuacjach zaplanowanych w grach i do utrwalania materiału. Zaplanowana innowacja wpisuje się w codzienność uczniów, którzy spędzają dużo czasu, grając w gry komputerowe. Dzięki wykorzystaniu mechanik znanych uczniom z gier fabularnych lub komputerowych zwiększy się ich zaangażowanie podczas lekcji i zachęci do powtarzania omówionego materiału. W klasie 8 gamifikacja zostanie wykorzystana na zajęciach przygotowujących uczniów do egzaminu **ósmoklasisty**, aby pomóc im przyswoić materiał. Uczniowie klasy ósmej będą zdobywać kolejne punkty i powtarzać poszczególne partie materiału, aby uczyć się planować własne uczenie się i kształtować systematyczność oraz wytrwałość. Każdy uczeń i każda uczennica samodzielnie wyznaczą swój cel do osiągnięcia i wg niego będą dokonywali analizy własnych postępów.

Gamifikacja na lekcjach języka polskiego i historii będzie okazją **włączania** do współpracy w klasie uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami.

I. Założenia ogólne

Główne założenia zajęć:

- Zwiększenie zaangażowania uczniów.
- Zwiększenie poczucia odpowiedzialności uczniów za własny proces edukacyjny.
- Pogłębienie wiedzy uczniów przed egzaminem ósmoklasisty z języka polskiego.

II. Cele innowacji

a) Cel główny:

- Przygotowanie uczniów i uczennice do napisania egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego na jak najwyższym poziomie.

b) Cele szczegółowe:

- Zwiększenie zaangażowania uczniów w trakcie zajęć lekcyjnych i pomiędzy nimi.
- Podniesienie efektywności nauczania.
- Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się (planowania efektu, planowania pracy, ćwiczenie wytrwałości, systematyczności).
- Kształtowanie umiejętności pracy samodzielnej oraz odpowiedzialności za proces nauki.
- Rozwijanie umiejętności mądrego i skutecznego korzystania z internetu i aplikacji edukacyjnych.

III. Metody pracy

- Metoda gier dydaktycznych (planszowe gry do lektur) oraz programów i aplikacji internetowych, w tym: Kahoot, Quizz, Quizlet, Wardwall, Learningapss.
- Uczenie się przez działanie.

IV. Formy pracy

- Praca grupowa.
- Praca indywidualna (jednolita, zróżnicowana).

V. Przewidywane osiągnięcia uczniów (korzyści wdrożenia innowacji)

- Utrwalenie materiału z zakresu wymagań do egzaminów z języka polskiego po ósmej klasie.
- Zwiększenie liczby uzyskanych procentów na egzaminie po ósmej klasie (w porównaniu z egzaminem próbnym z listopada).
- Zwiększenie umiejętności uczenia się, planowania własnej pracy, odroczonej gratyfikacji.

VI. Ewaluacja

- Wyniki uczniów będą widoczne w stosowanych przez nauczyciela aplikacjach, ewaluacja będzie prowadzona na bieżąco.
- Analiza danych: porównanie wyników egzaminu próbnego z listopada z wynikami egzaminu z maja.
- Rozmowa z uczniami na temat skuteczności zastosowanych gier i aplikacji.
- Wyniki zostaną opracowane i przedstawione Dyrektorowi szkoły do końca sierpnia.

Miejscowość, dnia

.....
Pieczeń i podpis Dyrektora szkoły

Scenariusz lekcji w wykorzystaniu innowacji – kodów QR na lekcjach historii i gamifikacji

Klasa: VII

Czas: 2 × 45 min

Metody pracy:

- blended learning (uczniowie mają swoje słuchawki oraz telefony/ tablety. W wyznaczonym czasie każdy w swoim tempie ogląda przygotowany materiał i przygotowuje się do pracy w grupie);
- praca z filmem;
- praca z wykorzystaniem kodów QR.

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa.

Środki dydaktyczne:

- podane w QR i linkach.

Cele lekcji:

Uczeń:

- Poznaje ośrodki, które przejmowały władzę.
- Wie, dlaczego 11 listopada 1918 r. został uznany za dzień odzyskania niepodległości.
- Zna działalność Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Jędrzeja Moraczewskiego.
- Omawia wpływ sytuacji międzynarodowej w chwili zakończenia I wojny światowej na możliwość odzyskania przez Polskę niepodległości.

Kryteria wymagań w języku ucznia:

- Wymieniasz trzy lokalne ośrodki władzy i ich pomysły na odbudowę Polski.
- Podajesz po trzy fakty o: Józefie Piłsudskim, Romanie Dmowskim, Jędrzeju Moraczewskim.
- Wyjaśniasz, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę – podaj przykłady trzech wydarzeń.
- Oceniasz sytuację Polski po I wojnie światowej – swoją opinię poprzej dwoma faktami.

Temat lekcji: Jak odzyskać niepodległość? Działalność różnych ugrupowań i ośrodków władzy.

1. Wprowadzenie

Nauczyciel przypomina uczniom i uczennicom sytuację Polski pod koniec I wojny światowej. Podkreśla, że wówczas wszyscy pragnęli wolnej Polski. Proponuje, aby na tej lekcji poszukać odpowiedzi na pytania: W jaki sposób Polska mogła odzyskać niepodległość? Jaką Polskę niepodległą widziały różne ugrupowania polityczne i jak chciały ją odbudować?

2. Blended learning

Uczniowie kopiują kod QR i oglądają film (zalecane do 2:35).

Czas filmu do 2:35

<https://www.youtube.com/watch?v=fsqc9UdI8aQ&t=95s>

3. Praca w grupach

Nauczyciel łączy uczniów i uczennice w 6 grup. Każda grupa wpisuje informacje, które jej dotyczą.

	Były zabór pruski	Były zabór austriacki – Galicja	Były zabór rosyjski
Nazwa i przedstawiciele	GRUPA 1	GRUPA 2	GRUPA 3
Działania i postulaty	GRUPA 4	GRUPA 5	GRUPA 6

4. Praca z filmem

Kalendarium odzyskania niepodległości (czas filmu od 2:30)

Nauczyciel włącza film. Wspólnie z klasą omawia kolejne etapy na drodze odzyskania przez Polskę niepodległości. Notatki młodzież zapisuje w formie kalendarium.

<https://www.youtube.com/watch?v=0hHOM7e6Kdc&list=PLXUOIKn-hJ-EDgsm4lVWvrVEn-oyR4J6C&index=3>

Przy każdym punkcie nauczyciel pyta: Dlaczego było to ważne wydarzenie dla Polski? Co Polska zyskiwała? O co jeszcze musiała zadbać?

Kalendarium

1918 – rok odzyskania niepodległości przez Polskę	Wydarzenie
styczeń	Orędzie prezydenta USA T. W. Wilsona – Polska musi odzyskać niepodległość i mieć dostęp do morza.
marzec	Bolszewicy podpisali traktat pokojowy z Niemcami i Austro-Węgrami.
31 października	
7 listopada	
9 listopada	
10 listopada	
11 listopada	
16 listopada	
grudzień	

5. Praca indywidualna

Sytuacja zwykłych Polaków po I wojnie światowej – Polska w 1918 r.

Wykorzystanie metody blended learning – uczniowie kopiują kody QR, czytają artykuł i analizują sytuację Polaków.

Uczniowie w zeszycie zapisują odpowiedź na pytanie: Z jakimi problemami musiało się uporać odradzające państwo polskie?

<https://www.fakt.pl/hobby/historia/jak-wygladala-polska-w-1918-roku-kraj-byl-w-glebokim-kryzysie/rhdr0f6>

6. Praca w grupach

Wyobraźcie sobie, że tworzycie nowe ugrupowanie polityczne w Polsce w 1918 r. Napiszcie program Waszej partii (minimum 3 punkty). Pamiętajcie o strukturze programu:

- problem, jaki zdiagnozowaliście,
- pomysł na rozwiązanie,
- jaki zapis prawny powinien znaleźć się w konstytucji nowego państwa?

NAZWA PARTII

1. problem	wasze rozwiązanie	jak to zrobicie? (zapis prawny, organizacja itp.)
2. problem	wasze rozwiązanie	jak to zrobicie? (zapis prawny, organizacja itp.)
3. problem	wasze rozwiązanie	jak to zrobicie? (zapis prawny, organizacja itp.)

7. Prezentacja prac grup

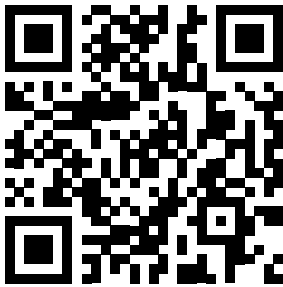
Nauczyciel zachęca uczniów do dyskusji, zadawszy pytania:

- Co myślicie o pomysłach partii?
- Które problemy można rozwiązać?
- Które pomysły nie wydają się realne?
- Czy łatwo jest stworzyć taki program partii?

8. Podsumowanie lekcji

Na koniec zajęć nauczyciel zaprasza uczniów i uczennice do sprawdzenia się, ile zapamiętali z lekcji. Uczniowie wykonują zadanie w aplikacji.

Kim byli i dlaczego nazywani są ojcami niepodległości?

<https://learningapps.org/5486307>

Bibliografia

- Bąk, E. (2018). Innowacje pedagogiczne a rozwój kompetencji zawodowych absolwentów szkół wyższych. *Studia Edukacyjne*, 47(2), 21–34.
- Bokwa, M. (2014). Innowacje pedagogiczne jako determinanta budowania przewagi konkurencyjnej na rynku usług edukacyjnych. *Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Zarządzanie*, 16, 17–20.
- Denham, S. A. (2006). Social-Emotional Competence as Support for School Readiness: What Is It and How Do We Assess It? *Early Education and Development*, 17(1), 57–89. https://doi.org/10.1207/s15566935eed1701_4 (data dostępu: 12.12.2023).
- Domagała-Zyśk i in. (2017). *Jak rozwijać wśród uczniów konstruktywne relacje społeczne? Poradnik dla pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych. TROS-KA Materiały postdiagnostyczne*, cz. II. Warszawa: ORE.
- Grzesiak, J. i Nowak, K. (2017). Nowoczesne metody nauczania a rozwój kompetencji społecznych absolwentów. *Problemy Edukacji*, 3(189), 123–137.
- Knopik, T. (2018). *Diagnoza funkcjonalna. Planowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Działania postdiagnostyczne*. Warszawa: ORE.
- Kowalski, M. (2020). Innowacyjne podejścia w kształceniu zawodowym a dostosowanie absolwentów do wymagań rynku pracy. *Edukacja i Dialog*, 15, 45–58.
- Mitchell, D. (2016). *Sprawdzone metody w edukacji specjalnej i włączającej. Strategie nauczania poparte badaniami*. Gdańsk: Harmonia.
- Nowak, A. i Wiśniewska, U. (2019). Rola innowacji w kształtowaniu umiejętności miękkich u studentów. *Przegląd Pedagogiczny*, 4(267), 89–104.
- Okoń, W. (1996). *Nowy słownik pedagogiczny* (s. 101). Warszawa: PWN. <https://sbc.org.pl/Content/359255/bokwa.pdf>
- Ośrodek Rozwoju Edukacji (2018). *Doradztwo zawodowe w szkołach i placówkach – projekt rozporządzenia w konsultacjach*. <https://www.ore.edu.pl/2018/06/doradztwo-zawodowe-w-szkolach-i-placowkach-projekt-rozporzadzenia-w-konsultacjach/> (data dostępu: 12.12 2023).

Ośrodek Rozwoju Edukacji (2021). *Model funkcjonowania specjalistycznych centrów wspierających edukację włączającą (SCWEW)*. Warszawa: ORE.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, <https://podstawaprogramowa.pl/Szkola-podstawowa-I-III> (data dostępu: 12.12.2023).

Sławińska, A. i Wojciechowska, A. (2016). Innowacyjne podejścia pedagogiczne a adaptacja absolwentów do zmieniającego się rynku pracy. *Edukacja XXI Wieku*, 15, 87–101.

Szewczyk, M. i Zalewska, A. (2018). Nowoczesne formy nauczania a rozwój kompetencji kluczowych u młodzieży. *Roczniki Pedagogiczne*, 9(2), 45–58.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

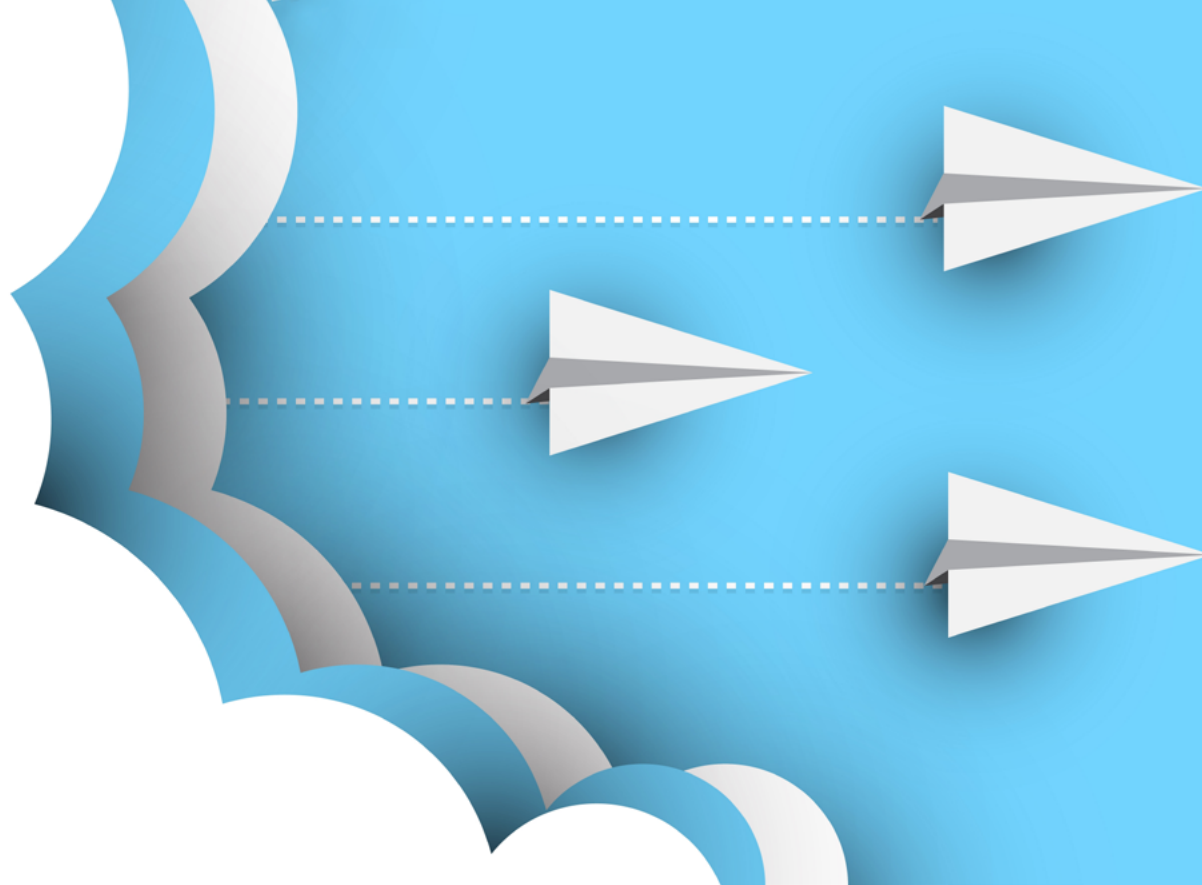
Wójcik, K. i Nowicka, M. (2017). Innowacje w edukacji a rozwój umiejętności społecznych uczniów z niepełnosprawnością. *Szkoła Specjalna*, 2(28), 75–89.

Winiarek, M. (2021). *Rutyny krytycznego myślenia w edukacji*. Gdańsk: Instytut Krytycznego myślenia.

Witkowski, J. (2022). *Dydaktyka rozwoju kompetencji innowacyjnych*. Warszawa: Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Zięba, A. i Kowalczyk, P. (2021). Włączające innowacje pedagogiczne w kontekście rozwijania kompetencji osób z niepełnosprawnością. *Edukacja Inkludująca*, 6(40), 112–127.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część ogólna). <https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/> (data dostępu: 12.12.2023).

Indira Lachowicz – trener z certyfikatem I stopnia Stowarzyszenia Trenerów STOP oraz certyfikatem starszego trenera w Szkole Trenerów Wszechnicy UJ. Certyfikowany coach. Nauczyciel dyplomowany, ekspert MEN (do 2009 r.), wicedyrektor szkoły (1989–2000), socjolog. W 2012 r. pracownik UJ na stanowisku starszego specjalisty do spraw szkoleń. Współpracuje z Erą Ewaluacji, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Wszechnicą UJ, ORE, Edusens, Eduexpert, MDDP, IBE. W ramach własnej działalności gospodarczej koordynuje pracę autorów materiałów dydaktycznych dla nauczycieli, prowadzi ewaluacje projektów edukacyjnych oraz szkolenia dotyczące istoty uczenia się oraz innowacji pedagogicznych.

Innowacje pedagogiczne to dynamiczny obszar rozwoju edukacji. Zmiany w zakresie tradycyjnego podejścia do procesu edukacji nieustannie ewoluują w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby uczniów i społeczeństwa. Publikacja ma na celu dostarczenie nauczycielom inspiracji oraz praktycznych narzędzi do wprowadzania nowoczesnych metod nauczania w swojej pracy dydaktycznej.

Poradnik przede wszystkim jest skierowany do nauczycieli różnych poziomów edukacyjnych, zarówno szkół podstawowych, jak i średnich. Adresowany jest również do pedagogów, którzy chcą podnosić jakość swojej pracy poprzez wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań do procesu nauczania i uczenia się. Może być także wartościowym źródłem informacji dla wszystkich edukatorów, którzy pragną rozwijać swoje umiejętności zawodowe i dostosowywać się do współczesnych wyzwań edukacyjnych.